

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Domitii Plati Societatis Iesv Theologi, De Domini
Nostri Iesv Christi Passione**

Piatti, Domizio

Coloniae Agrippinae, 1610

De ingenti tristitia, quam Christi anima toleravit, Cap.2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49474](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49474)

Christum ab ingressu in hortum, usque ad
Passionis exitum, pœnas inferni tolerasse
& beatifica visione priuatum fuisse; quæ
est hæresis & blasphemia prorsus detesta-
bilis: in qua confutanda cum non sit no-
stri muneris ac propositi immorari, re-
linquemus eam curam alijs, quorum non-
nulli hoc ipsum magna cum laude ac eru-
ditione præstiterunt; & veniemus ad dolo-
res, quos sanctissima Christi Seruatoris no-
stri anima speciatim sustinuit, expédédos.

DE INGENTI TRISTITIA
quam Christi anima perpeffa
est.

CAPVT II.

Quid sit tri-
stia & vu-
de oriatur.
S. p. 9. 1.
et. 6.

TRISTITIA est passio vehementer af-
fligens animam, quam occupauerit.
Proficiscitur autem vt plurimum (D. Tho-
ma confirmante) à subita & vehementi i-
maginatione mali alicuius ita certò impé-
dentis, vt euitari nequeat: estq; tantò ma-
ior, quantò malum grauius atq; acerbius,
& eiusdem mali notitia clarior est. Porro
tristitia quæ sanctissimam Christi animam
inuasit, tam ingens fuit, vt post damnato-
rum mœstitiã nulla possit inueniri aut
cogitari maior, quemadmodum ore pro-
prio testificatus est dicens: *Tristis est anima
mea vsque ad mortem.* idque propter magni-
tudinem

Maxima
fuit Christi
tristitia.
Matth. 26.

ac multitudinem tormentorum, quæ sibi inuitabiliter cernebat imminere: præfertim cum ex alijs causis quam plurimis quæ illam augere solent, aucta & aggrauata fuerit: quarum hæc potissimæ sunt.

PRIMA fuit, acerbitas dolorum, pœnarum ac tormentorum, quæ certissimò atque indubitato se passurum prævidebat: quæ, quoniam omnia & singula sibi præsentauit, distincteque inspexit, tantò maioris & tristitiæ causam ei suppeditarunt, quantò clarius & profundius eorum asperitatem, numerum, & diuersitatem penetrauit: & cum essent ex se grauissima, idonea quoque erant, maximum ei adferre animi mærorem, tristitiamque inexplicabilem.

SECUNDA fuit, contumeliosa mors: quod nimirum videret, se tanta cum ignominia & iniuria, ex hac vita, quæ omnibus hominibus adeò cara est, vt pro illa conseruanda, eorum etiam quæ imaginatione fingi possunt, pretiosissima, nullam habeant ratione, esse tollendù. Quod si homo sapiens & fortis magni debet æstimare vitã suã, propter communẽ quã homines ex ea capiunt vtilitatem: in quanta debuit Christus illã æstimatione habere, qui probè nouerat, suũ meritũ, valorẽ, vtilitatẽ, & cõmoda quæ omnib⁹ præstabat hominib⁹.

K 4 Quare

I.

Acerbitas tormentorum quæ passurus erat auxilio Christo tristitiam.

II.

Consideratio mortis auxilio Christo tristitiã.

Quantam debuit illius rationem ducere cum exploratum haberet quāto perē propter vnionem, qua personę Verbi coniuncta erat, illustraretur ac sublimaretur? Horum igitur certa notitia, simulque iniurię quę per mortem adeo ignominiosam tantę dignitatis personę irrogabatur, ineffabili eum tristitia replebat, vti verba illa supradicta demonstrant: *Tristis est anima mea vsque ad mortem.* quę verba, testante S. Augustino aliud nihil innuunt: quàm adeo ingentem fuisse animę illius mœrorem vt parum à morte abfuerit.

Matth. 26.

In Psal. 86.

III.

Exiguus fructus quē pauci ex morte Christi relaturi erāt, auxit eius mœrorem. Psal. 29.

TERTIA fuit, exiguus fructus, quem præuidebat plurimos è sacratissima Passione sua nullum esse percepturos: nam paucissimi futuri erant, qui medio ad salutem efficacissimo vterentur: ad quod forsitan Dauid respexit, quando in persona Christi ait: *Qua utilis in sanguine meo dum descendo in corruptionem:* quasi nimirum doleret, preciosissimum sanguinem suum in tanta abundantia profusum, multis propter ipsorum malitiam, paruam utilitatem esse allaturum.

CONSIDERA hic Christum Seruatorē vna ex parte intuitum fuisse infinitū sanctissimę Passionis suę meritum: & quod vnica tantum sanguinis sui gutta sufficientissima esset ad satisfaciendum pro sceleribus

rībus totius mundi, atque infernum si ad hoc ordinata fuisset, omninò euacuādum: quodque nihilò minus voluerit eum in tanta abundantia, exquisitissimis supplicijs effundi, vt per illum omnes vitam multò abundantius acciperent, iuxta illud, *Ego Ioh. 10. veni, vt vitam habeant, & abundantius habeāt.*

Ex altera verò parte conspexisse ingentem numerum hominum, qui propter malitiam, negligentiam, peruersitatem, & obstinationem suam, singulare hoc beneficium & remedium, quod ad gloriā & salutem eorum ordinabatur aspernaturi, atque ex eo maioris potius damnationis occasionem sumpturi essent. Cogita ergò, quantò excellentius erat beneficium quo illos decorabat, quantoque maior erat malitia & ruina eorum: tantò maiorem fuisse Christi mœrorem atque tristitiam.

QUARTA fuit, maxima ludæorum ingratitude, obstinatio, atque perfidia: quia cum ex vna parte cōsideraret sanctitatem, puritatem atque venustatem suæ personæ; dignitatem vitæ; innumera beneficia quibus populum hunc affecerat, quæ totidem amoris incētiua ei esse debuerant: & ex altera parte cerneret illos pro gratitudine & honore, quem rependere illos tali personæ oportuerat, odio immanissimo succensos, rabie infernali stimulos, inuidia de-

IV.

Ingratitudo
ludæorum
tristitiam
Christo cum-
mulauit.

testabili armatos, sine vlla causa, illam esse
se crudelem in modum persecuturos &
tractaturos: nec non terribiles contra
se voces, non secus atque aduersus publi-

Ioh. 18. 8. cum latronem emissuros: *Tolle, tolle, cru-*

19. *cifige eum. Non hunc, sed Barrabam.* quod-
que dum ipse vehementi salutis eorum
desiderio flagraret, illi è contrario arden-

Matth. 27. tissima sanguinis sui effundendi cupidi-
tate tenerentur: *Sanguis eius super nos, &*

Odium Iu *super filios nostros.* Hinc faciliè quivis po-
dzorum in test intelligere, qualis fuerit Christi li-
Christum. beratoris nostri mœror, cum cerneret

ab illis ingenti se odio prosequi, à qui-
bus summè diligi merebatur: atque o-
dium in personam suam sanctissimam
esse tale; vt non modò fecerit Barrabam
hominem sceleratissimum & latronem
publicum, ipsi DEO & ipsi innocentia
præferri; sed etiam illud odium quo me-
ritò homicidam & latronem illum pro-
pter scelestas facinora sua prosequi debue-
rant, conuerterit in amorem adeò in-
gentem, vt ei vitam donare non dubitave-
rint, Christo verò eandem iniustissimè
per summum scelus ademerint.

V.

Considera-
tio ruinae
populi

QVINTA fuit, quod prævideret ex-
tremam ruinam & exterminium tum
temporale, tum spirituale, populi Israe-
litici; qui tantopere dilectus, totque
be

CONSIDERATIO II. 151

beneficijs à D E O decoratus fuerat; propter quem, ut à sæuo Aegyptiacæ tyrannidis iugo eximeretur, admiranda & omnibus retrò sæculis inaudita signa ediderat, tutamque Aegyptum terrore ac metu compleuerat; cui viam per medium aquarum rubri maris parauerat; quem in solitudine inaccessa, manna cælesti nutrierat; populi ex omnibus nationibus in ipsius summi D E I hæreditatem electi: populi propter Sapientissimos Reges, insignesque de hostibus partas victorias maxime illustris: populi propter sanctissimos Patriarchas & Prophetas sanctificati; populi denique ex quo ipse carnem humanam assumere voluisset.

*israelicis
auxit Chri-
sti meritis.*

PENSA quantopere contristauerit & afflixerit Christi animum, quod cerneret populum tot beneficijs & prærogatiuis à se ornatum ac locupletatum, in profundo cecitatis, & obstinationis suæ permansurum, verumque Messiam tot ante sæculis promissum & expectatum aspernaturum & occisurum esse: quo scelere D E I perpetuum odium & iram inexcusabilem, aduersum se concitabat, signum siue scopum in quem omnes mundi nationes opprobria collimarent, se constituabat,

Luc. 19. tuebat, merebatur denique ab hostibus suis contemni & conculcari, ab hæreditate filiorum DEI eijci, durissima seruitute opprimi, ac prorsus exterminari, quemadmodum Christus ipse prædixerat. *Quia veniens dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt: & non relinquent in te lapidem super lapidem.*

Ex qua consideratione ad eò commotus & afflictus fuit, ut pro nihilo dolores & tormenta sua in tanti exterminij comparatione reputans, maioris curæ sibi esse demonstrauerit detrimentum dilecti huius populi, quam suimetipsius: uti voluit S. S. Hieronymus & Hilarius, dum verba illa explicant, quibus Christus mulieres mortem suam deflentes allocutus fuit, di-

Ibid. 23.

cens. Filia Hierusalem, nolite flere super me, sed super vosipsas flete, & super filios vestros. Et perpède, quod si in die palmarum quando magna cum solennitate ac celebritate ciuitatem Hierosolymitanam inuectus fuit, cum prædicta mala prævideret, ad eò magnum animi mœrorem sensit, ut in lachrymas resolutus fuerit: *Et videns ciuitatem, fleuit super illam:* quantam arbitrandum est illum hausisse tristitiam, in die non lætitiæ, sed summi mœroris &

Ibid. 19.

ama-

amaritudinis, cum sibi efficaciter repræsentaret veram destructionem & ruinam non modò nobilissimæ illius vrbis, sed Iudææ totius, vniuersiq̃ue populi Israëlitici?

SEXTA fuit desperatio Iudææ ex qua sanctissima Christi anima multò maiorem sensit mœrorem & afflictionem, quam ex ipsa prodicione: nam longè magis pressit & cruciauit eum ingens detrimentum, quod Iudas traditor quidem, sed etiã discipulus, per desperationem passus erat: quã iniuria personæ suæ per traditionem irrogata: quoniam desperando, fauciauit, & quantum in se erat, extinxit infinitã Christi bonitatem, & immensos misericordiæ illius thesauros, quos Christus multò specialius in sanctissima Passione sua relucere, & vt ita dicam, triumphare cupiebat.

CONSIDERA hic attentè amorem Christi, qui pluris æstimat nostrum malum, etiam cum hostes illius sumus, quàm suum. Cogita ergo quantoperè obligatus sis, cum in statu perfectæ charitatis constitutus es, omnes vires tuas eò conferre, vt in illo perseueres, ne Christo dolorem atque mœstitiam, propter animæ tuæ, quam ardentissimo amore complectitur, perditionem accumules.

SEPTIMA fuit, fuga charissimorũ discipulo-

VI.
Iudz de-
esperatio in-
genati mœ-
rore Christi
animum re-
pleuit.

VII.

Separatio à
discipulis
magnam
Christo tri-
stitiam ce-
tulit.

Joan. 16.

discipulorum suorum, quos teneriori pro-
sequebatur amore, quam mater filios
& magister discipulos: imò quodam tem-
pore testatus est, se illos non aliter amare
atque à Patre diligeretur: *Sicut*, inquit,
dilexit me Pater, & ego dilexi vos. quia, opi-
nor, eos tanto tempore instruxerat, tot
secreta reuelauerat, & in Apostolos ele-
gerat.

CONSIDERA ergo quanta fuerit san-
ctissimæ Christi animæ, tristitia & affli-
ctio, cum perspiceret, charissimos disci-
pulos suos, futuros esse sicut oves erran-
tes absque pastore: iuxta illud Zachariæ

Zach. 13.

Percute pastorem, & dispergentur oves: illos
etiam sua causa à synagogis Iudæorum

Joan. 16.

malè tractandos & multis iniurijs oneran-
dos esse, quemadmodum eis futurum
prædixerat. *absque synagogis faciens vos: sed
venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur
se obsequium prestare DEO*. Pondera
hic fidelis anima, quanta in æstimatione
habere debeas gratiam DEI tui: quan-
doquidem maiorem ex eo quod sepa-
retur à te, capit molestiam, quàm quod
contumelias & iniurias, quas sibi para-
tas esse probè nouerat, passurus esset.

VIII.

OCTAVA causa fuit: Petri negatio,
quem in lapidem fundamentalem San-
ctæ Ecclesiæ suæ delegerat, & cui clauis
regni

regni cælorum collaturus erat; *Tues Petrus & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cælorum.*

Negatio Petri supra modum affixit Christi animam *Matth. 16.*

Considera igitur qualis tristitia cor Christi occupauerit, cum cerneret, talem Apostolum, aliorum Principem & caput Ecclesiæ constituendum, se iterum iterumque, additis etiam iuramentis & periurijs ad vnius foeminae vocem negaturum esse: quia cadente & deficiente fundamentali nouæ Ecclesiæ, quam tot laboribus & sudoribus in synagogæ locum extruebat, lapide, vidit totâ quodammodo fabricam casum minitari.

ATQUE vt intelligas quam ingens malum fuerit Petri lapsus; Considera, Christum quamuis desiderasset, elegisset & passus fuisset, omnia alia mala sibi facta vsque in finem: hoc tamen ne exiguo quidem tempore sustinere voluisse: nam vix perpetratum fuerat, quando è vestigio illud deleuit: nam intuitu diuinorum oculorum suorum, adeò cor Petri penetrauit, vt illud ad semetipsum confestim reuocauerit, atque ad scelus hoc amaris lachrymis eluendum ac delendû efficaciter mouerit: *Respexit Iesus Petrum & exiit foras, Luc. 22. & fleuit amare.*

NONA fuit, immodicæ carissimæ matris suæ dolor: cernebat enim Christus matrem suam IX.

Dolor ma-
tris magnū
Christo ani-
mi mxtorē
peperit.
Luc. 2.

Psal. 56.

Quā ingens
fuerit dolor
matris in fi-
lij passione.

fuiam sanctitatem acutissimo doloris gladio transfigendam esse, quemadmodum Simeon senex futurum prædixerat: *Et tu ipsius animam pertransibit gladius.* qui gladius secundum Hugonem Cardinalem, erat Passio, & contumeliæ, quas dilectissimo filio suo irrogari, conspectura erat: iuxta illud Prophetæ. *Lingua eorum gladius acutus.* Hic autem gladius qui matrem lethaliter transfixit, dici non potest, quanta cu tristitia & dolore, Christi quoque animam confixerit, propter mutuum, qui inter vtrumque erat, amorem. Veruntamen vt pius Lector apertius intelligere hunc dolorem, atque intimiori affectu vtrique compati valeat, operæ pretium erit perpendere qualis fuerit matris dolor, & qualia ad illum motiua seu incitamenta habuerit.

- I. PRIMÒ igitur considera, dolorem hunc ex parte matris fuisse vehementissimum quia clarissimè cognoscebat & intelligebat quanta esset Filij sui bonitas, quoad diuinitatem, & quoad Humanitatem: qualia ipsius merita: qualis sanctitas & excellentia; qualis æstimatio & honor, qui à creaturis omnibus ei deferri merebatur. Peruidebat deinde vinculum maternum, alijs vinculis supereminens, triginta trium annorum commercium & conuictum; summam

nam quod illius præsentia mundo præstabat, vtilitatem, quia erat Sol iustitiæ: *illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum*: & alia innumera bona & excellentia talis ac tanti Filij, quas ipsa secum cum reuoluebat, amabat, & maximi pendebat. Ex quo collige, quam vehemens extiterit dolor eius, quando illum vidit summa cum ignominia in Crucem agi, seque bono immenso, à se tantoperè dilecto & æstimato spoliari.

IOAN. 1.

SECUNDO considera, ex altera parte amorem atque dolorem Filij, erga Matrem, cuius ipse excellentias probè nouerat, & exploratas habebat. Primum quoad naturam, quod nimirum oriunda esset è stirpe Regia. Deinde quoad gratiam, quòd non modò omnes sanctos gratiæ plenitudine anteciret, sed etiam Spiritus Angelicos: nã idcirco appellatur ab Angelo, *gratia plena*. Tum, quoad dignitatem matris DEI, quæ talis est, vt nihil possit maius cogitari. Cognoscebat præterea summum illius Imperium in omnes res conditas, in cælo & terra existentes: imò & in ipsum Filium, quatenus erat mater eius, iuxta illud Euangelistæ. *Erat subditus illis*: Adhæc triginta annorum ministerium inæstimabili cum perfectione & sanctimonia præstitum: totumque internum & externum commercium

II.

Amor & dolor Christi erga matrem.

LUC. 1.

LUC. 2.

L cium

cium in Canticis expressum: quæ omnia
 quantò Christus clarius perspiciebat, tan-
 tò pluris sanctissimam matrem suam æ-
 stimabat. Vnde cum cerneret, quod illa
 tot iustissimis de causis, ex morte sua ma-
 ximum esset haustura animi mœrorem:
 tantò intimius ei compatiebatur, & de
 dolore illius contristabatur, quantò il-
 lam, propter easdem causas cariorem
 habebat, ardentiori que amore complecte-
 batur.

III. TERTIÒ considera: cum amor eam
 vim habeat, vt transferre valeat amantem
 in rem amatam: quanto cum amore ma-
 ter vnita & transformata fuerit in dile-
 ctissimum Filium suum: maximè cum nõ
 ignoraret, se plurimum ab eo diligi: nam
 si ad discipulos vt paulò ante diximus, at-
 que in illorum persona ad electos omnes
 ait: *Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos,*
manete in dilectione mea. quali carissimam
 matrem suam amore profecutus fuisse
 arbitrandus est? Præsertim, cum præter
 specialem amorem, quo propter virtutes
 & excellentias illam complectebatur, es-
 set illi cum ea singularis quadam sym-
 pathia, & vnitas sanguinis, propter quam
 quantò sibi erant similiiores & confor-
 miores, tantò flagrantius se inuicem di-
 ligeant. Talis igitur cum esset amor,
 simi-

Joan. 15.
 Sympathia
 Christi erga
 matrem,
 vehemèter
 auxit ei
 dolorem &
 compassio-
 nem.

CONSIDERATIO II. 159

similem quoque credendum est fuisse dolorem, adeò vt dolor vnus augeter dolorem alterius: sicque occurrentibus sibi inuicem amore & dolore matris & Filij, ex vtroque (si ita loqui fas est) vnus fieret, multò quam ante fortior: quemadmodum ex duobus lignis accensis, si simul iungantur, vnus fit ignis, sed multò maior & ardentior.

QUARTÒ perpendes, quam excessiuus fuerit hic dolor Christi & Virginis, aliorum similium dolorum, quorum sacræ literæ meminerunt, quique illius typus & figura fuerunt, comparatione. Talis namq; fuit dolor & planctus Euxæ super filio suo Abele, à Caino fratre interempto: Agar ancillæ Saræ, quæ cum videret filium in solitudine siti pereuntem, ita angusti animo cœpit, vt pro illius consolatione Angelum de cælis mitti necessarium fuerit. Iacobi Patriarchæ, quando nuncius de filij Iosephi morte ad eum allatus est: Filij Iephte, quæ cum sodalibus suis, per montes discurrens, virginitatem suam duobus mensibus defleuit. Noemi, qui marito & duobus filijs orbata ait: *Ne voceris me Noemi, sed vocate me Mara, quia amaritudine valde repleuit me omnipotēs.* Davidis qui Saul & Ionatã deplorãs dicebat: *Montes Helboe nec vos, nec pluuia descēdat super vos: Et filiũ suũ*

IV.

Dolor Christi & virginis in sacræ literis fuit præfiguratus.

Gen. 4.

Ibid. 24.

Ibid. 37.

Iudic. 11.

Ruth. 1.

1. Reg. 1.

L 2

Abso-

2. Reg. 18.

Tob. 10.

Abfolon plangens aiebat. *Abfolon fili mi, quis mihi tribuat vt ego moriar pro te?* Annæ matris Tobia, quæ gemitibus & amaris fingultibus exclamabat: *Heu heu, me fili mi, vt quid te misimus peregrinari:* & plangebatur lachrymis irremediabilibus: alijq; similes. Vbi tecum expende, quod si dolores, planctus & mœrores, tot matrum, sponforum, feruorum, amicorum, aliorumque penè innumerabilium, qui in Sacris literis percensentur: Christi planctus & mœrori comparati, vmbra duntaxat & figuræ erant, qualem arbitrandum est, fuisse verum & realem Christi & Mariæ dolorem?

V.

CONSIDERA denique, dolorem hunc reciprocum & mutuum Filij ac matris fuisse tantò vehementiorem, quantò diligentius ab eis comprimebatur, & intrinsicus summa cum modestia & moderatione retinebatur: quia licet amor & dolor humanus, soleant plerumque facere vt excedamus modestiæ terminos in corporis gestibus, in fletu & ploratu nimio, in desperatione alijsque similibus: attamen non debemus existimare, simile quid accidisse tali Filio, & tali matri: quorum amor cum esset ordinatissimus, sanctissimus, & in DEVM eleuatissimus; dolor quoque talis erat, sine vel minimo vitio, aut culpabili excessu.

D 5